

PARTEA a I-a

Aspecte teoretice privind contabilitatea

CAPITOLUL 1

CONTABILITATEA ȘI SISTEMUL INFORMAȚIONAL

Principalul obiectiv al acestui capitol îl reprezintă prezentarea din punct de vedere conceptual a noțiunilor fundamentale din domeniul contabilității. Sunt tratate aspecte referitoare la sistemul informațional și informația contabilă, utilizatorii informației contabile, definirea, funcțiile și sarcinile contabilității, principiile contabilității.

Ca și metode de cercetare utilizate am recurs la:

- **revizuirea literaturii de specialitate:** astfel, ne-am axat pe munca de cercetare, pe literatura de specialitate din domeniu privind contabilitatea;

- **studiul actelor normative:** principalele actele normative studiate au fost: Ordinului nr. 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate; Ordinul nr. 1826/2003 pentru aprobarea Precizărilor privind unele măsuri referitoare la organizarea și conducerea contabilității de gestiune, Legea contabilității nr. 82/1991, cu modificările și completările ulterioare; Ordinul nr. 470/2018 privind principalele aspecte legate de întocmirea și depunerea situațiilor financiare anuale și a raportărilor contabile anuale ale operatorilor economici la unitățile teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice, precum și pentru modificarea și completarea unor reglementări contabile;

- **analiza descriptivă,** utilizată în definirea contabilității, prezentarea funcțiilor, sarcinilor și principiilor contabilității, a caracteristicilor calitative a informațiilor financiare;

- **clasificarea/ordonarea:** utilizată în clasificarea informațiilor contabile după diferite criterii de clasificare, a formelor de contabilitate;

Demersul științific a avut la bază informații din literatura și practica de specialitate națională privind contabilitatea, sursa informațiilor fiind reprezentată de cărți a unor autori români cât și de legislație.

1.1. Informația contabilă în sistemul informațional economic

Sistemul informațional este definit ca fiind „un ansamblu de resurse umane și de capital în cadrul organizației, cu scopul de a prelucra date și informații necesare atât la nivel decizional, cât și operațional”, iar **(sub)sistemul informatic** reprezintă o „componentă a sistemului informațional, care asigură o prelucrare automată, cu mijloace electronice de calcul, a datelor și informațiilor”¹.

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, **informația** reprezintă o comunicare, veste, știre care pune pe cineva la curent cu o situație; lămurire asupra unei persoane sau asupra unui lucru; totalitatea materialului de informare și de documentare; izvoare, surse.

Dacă informația transmisă are legătură cu fenomene, procese, operațiuni economico-financiare vorbim de **informație economică**.

Todea Nicolae (2009)² prezintă următoarea clasificare a informațiilor economice:

1. După **conținutul economic**, informațiile economice pot fi:
  - *informații de plan* prin intermediul cărora se caracterizează obiectivele unei organizații, adică ceea ce organizația își propune să realizeze;
  - *informații efective* prin intermediul cărora se caracterizează fenomene, procese, operațiuni deja petrecute, adică ceea ce organizația a realizat efectiv.
2. După **gradul de prelucrare** avem:
  - *informații primare sau brute* care descriu fenomene, procese și operațiuni așa cum s-au produs acestea, informații care nu au suferit nici o prelucrare umană după consemnarea lor;
  - *informații derivate* rezultate din compararea, ordonarea, asocierea, disocierea primei categorii.
3. După **etaloanele utilizate în cuantificarea informațiilor**, acestea pot fi:
  - *informații cantitative* care exprimă fapte, procese, operațiuni în unități fizice naturale (kg, ha, mc etc.);
  - *informații valorice* exprimând fapte, procese, operațiuni cu ajutorul etalonului monetar, valoric, adică cu ajutorul banilor;

---

¹ Mircea Ursăcescu, *Sisteme informatice: o abordare între clasic și modern*, Editura Economică, București, 2002, p. 44, Apud, Sorin-Ciprian Teiușan, *Sisteme informatice de gestiune*, Seria Didactică, 2011, p. 18.

² Nicolae Todea, *Teorie contabilă și raportare financiară*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2009, p. 10-11.

- *informații în unități de timp* exprimând rezultatele diferitelor activități legate de munca omului sau de funcționarea mijloacelor de muncă;
  - *informații în unități natural-convenționale* exprimând cantitativ mai multe fenomene, procese, operațiuni etc., asemănătoare prin utilizarea unuia dintre acestea drept unitate de măsură.
4. După **sfera de cuprinde**, informațiile pot fi:
- *informații sintetice* care asigură exprimarea cuprinzătoare de ansamblu a faptelor, proceselor, operațiunilor;
  - *informații analitice* care asigură cunoașterea de detaliu a faptelor, proceselor, operațiunilor;
5. După **gradul de transparență**, informațiile se grupează în:
- *informații publice* la care trebuie să aibă acces orice posibil utilizator;
  - *informații confidențiale* destinate componentelor interne a organizațiilor, întreprinderilor.

Pe lângă criteriile enumerate mai sus, Iuliana Cenar (2008)³ prezintă și alte două criterii de clasificare a informațiilor economice și anume:

1. După reflectarea în timp a proceselor și fenomenelor economice, acestea se diferențiază în:

- *informații active - dinamice* culese în timpul desfășurării fenomenelor economice care influențează evoluția actuală și ulterioară a acestora, calitatea produselor fabricate, cererea de bunuri pe piață, derularea contractelor de aprovizionare;
- *informații pasive – istorice* care folosesc la analiza activității desfășurate prin reflectarea fenomenelor și proceselor deja desfășurate (bilanț, cont de profit și pierdere, raportările statistice);
- *informații previzionale* care vizează fenomene și procese ce urmează a avea loc în viitor (bugetul programele de activitate/producție).

2. După **rolul în sistemul de management** avem:

- *informații de conducere* emise de organele de conducere;
- *informații de raportare* pentru evidențele financiar contabile, indicatori statistici;
- *informații de reglare* pentru corecția unor parametrii de funcționare ai sistemului.

---

³ Iuliana Cenar, *Bazele contabilității. Fundamente teoretice*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2008, p. 16-17.

Majoritatea informațiilor economice prezentate se găsesc în cadrul contabilității, fiind utile utilizatorilor situațiilor financiare anuale: bilanț, cont de profit și pierdere, situația fluxurilor de trezorerie, situația modificării capitalurilor proprii, notele explicative și politici contabile. Informația economică se transpune apoi în informație contabilă.

1.2. Utilizatorii informației contabile

Irimie Emil Popa et al. (2009)⁴ prezintă următoarele categorii de utilizatori ai informației contabile:

Investitorii prezenți sunt interesați de informațiile contabile în dorința lor de a-și maximiza remunerarea capitalului investit, respectiv de a influența deciziile entității și de a face noi plasamente.

Investitorii potențiali folosesc informația contabilă pentru a-și fundamenta decizia de a investi sau nu, în viitor.

Personalul angajat al entității folosește informațiile contabile în primul rând în vederea negocierilor dintre organizațiile salariaților și patronat, cu privire la salarii și protecția socială.

Creditorii financiari (Băncile) vor să se asigure că, dacă vor credita entitatea, riscurile aferente sunt minime și își vor putea recupera plasamentul făcut și dobânda, până la scadență.

Furnizorii și creditorii comerciali sunt interesați în a-și desfășura afacerile cu clienți care au o bonitate ridicată. Decizia lor de a acorda credit comercial se fundamentează atât pe comportamentul clientului, cât și pe elementele de natură financiară publicate de acesta.

Clienții sunt interesați în a-și desfășura fără întrerupere propria activitate. Astfel, vor dori să cunoască dacă furnizorii îi pot aproviziona în mod constant, conform nevoilor lor, astfel încât să le fie asigurată continuitatea producției și în final a activității.

Guvernul și instituțiile din subordinea acestuia. În primul rând, guvernul și instituțiile din subordinea sa au nevoie de informațiile contabile pentru a-și determina baza de calcul a impozitelor. În afara rațiunilor de ordin fiscal, statul, prin instituțiile care îl reprezintă, este interesat de aceste informații întrucât asigură respectarea „regulilor jocului” social pe care și entitatea trebuie să le

---

⁴ Irimie Emil Popa, Sorin Briciu, Ioan Oprean, Ovidiu Bunget, Cristian Pereș, Ștefan Petre, *Bazele contabilității. Aplicații practice*, Editura Economică, București, 2009, p. 9-10.

respecte. În al doilea rând, informațiile furnizate de entități sunt agregate la nivel național, furnizând astfel date comparative în timp, de la un an la altul, la nivel regional sau între țări.

Publicul larg ca utilizator al informației contabile desemnează orice alte entități neregăsite în clasificarea anterioară. În această categorie sunt reunite persoane fizice și juridice subiecți de drept privat, organizații nonguvernamentale, organisme profesionale etc. Toate acestea, în virtutea accesului liber la informațiile publice și a transparenței, pot accesa și utiliza informațiile contabile.

Din clasificarea prezentată, putem observa că cei care pot utiliza informațiile contabile sunt utilizatori externi, însă informațiile contabile sunt în același timp utile și conducerii entității pentru diverse analize, statistice și interpretări.

Concluzionând putem afirma că cei mai importanți utilizatori de date financiare, sunt **managerii**. Ei sunt cei mai mari consumatori de informații de tot felul. Dacă ceilalți utilizatori, care au acces doar la rapoartele publice, sunt denumiți în limbaj finanțist user (utilizatori) externi, managerii, numiți și useri interni, au acces la toate datele și analizele financiare necesare pentru a conduce firma. Ocupația managerului este să conducă afaceri, și o face profesionist folosind rapoartele financiare⁵.

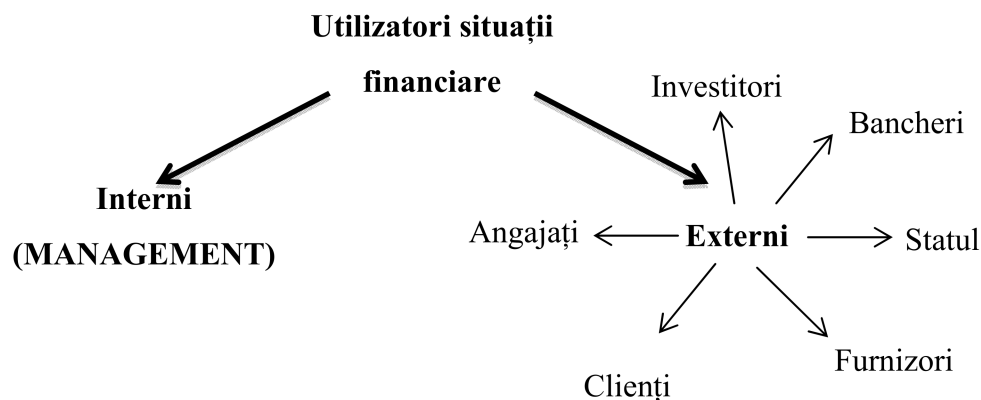

Figura 1 - Utilizatorii situațiilor financiare

Situațiile financiare generale răspund, alături de cerințele managerilor, cerințelor acelor utilizatori care nu se află în poziția de a solicita rapoarte

⁵ Tinca Celnicu, *O pereche de pantofi: finanțele și contabilitatea afacerii*, Editura Publica, București, 2006, p. 16-18.

specifice. Ele sunt destinate oferirii de informații comune pentru toate categoriile de utilizatori, de aceea ele trebuie elaborate și prezentate având în vedere necesitățile acestora⁶.

1.3. Caracteristici calitative ale informațiilor financiare

Pentru reflectarea corectă și fidelă a poziției și performanței financiare ale entității, informațiile cuprinse în situațiile financiare trebuie să aibă anumite caracteristici.

Cadrul general conceptual pentru raportarea financiară emis de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (International Accounting Standards Board – IASB) în anul 2010 prezintă două categorii de caracteristici pe care trebuie să le îndeplinească informațiile financiare⁷:

- caracteristici calitative fundamentale
- caracteristici calitative amplificatoare

Caracteristicile calitative ale informațiilor financiare utile se aplică informațiilor financiare oferite în situațiile financiare, precum și informațiilor financiare oferite prin alte modalități.

Pentru ca informațiile financiare să fie utile, ele trebuie să fie relevante și să reprezinte exact ceea ce își propun să reprezinte. Utilitatea informațiilor financiare este amplificată dacă acestea sunt comparabile, verificabile, oportune și inteligibile.

Caracteristicile calitative fundamentale sunt *relevanța* și *reprezentarea exactă*.

Relevanța. Informațiile financiare relevante sunt cele care au capacitatea de a genera o diferență în deciziile luate de către utilizatori. Informațiile pot avea capacitatea de a genera o diferență în luarea unei decizii chiar dacă unii utilizatori aleg să nu profite de aceste informații sau dacă le cunosc deja din alte surse.

Informațiile financiare au capacitatea de a genera o diferență în luarea unor decizii dacă au valoare predictivă, valoare de confirmare sau ambele.

Informațiile financiare au valoare predictivă dacă pot fi utilizate ca intrări în procesele aplicate de utilizatori pentru a previziona rezultate viitoare. Pentru a

---

⁶ Camelia Iuliana Lungu, *Teorie și practici contabile privind întocmirea și prezentarea situațiilor financiare*, Editura CECCAR, București, 2007, p. 33.

⁷ Cadrul general conceptual pentru raportarea financiară, IASB, 2010, Capitolul 3 Caracteristici calitative ale informațiilor financiare utile.

avea valoare predictivă, informațiile financiare nu trebuie să reprezinte o previziune sau o prognoză. Informațiile financiare cu valoare predictivă sunt folosite de utilizatori pentru realizarea propriilor lor predicții.

Informațiile financiare au valoare de confirmare dacă oferă feedback privind (confirmă sau modifică) evaluări anterioare.

Valoarea predictivă și valoarea de confirmare a informațiilor financiare sunt în strânsă legătură. Informațiile care au valoare predictivă au adesea și valoare de confirmare. De exemplu, informațiile privind venitul pentru anul curent, care pot fi utilizate ca bază pentru prognozarea veniturilor în anii viitori, pot fi, de asemenea, comparate cu previziunile pentru anul curent realizate în anii anteriori. Rezultatele acestor comparații pot ajuta utilizatorii să corecteze și să îmbunătățească procesele utilizate pentru realizarea previziunilor anterioare.

Prag de semnificație. Informațiile sunt semnificative dacă omiterea sau prezentarea lor eronată ar putea influența deciziile pe care utilizatorii le iau pe baza informațiilor financiare privind o anumită entitate raportoare. Cu alte cuvinte, pragul de semnificație este un aspect al relevanței specific unei entități bazat pe natura sau magnitudinea, sau pe ambele, elementelor la care se referă informațiile în contextul raportului financiar al unei entități individuale.

Reprezentare exactă. Rapoartele financiare reprezintă fenomenele economice în cuvinte și cifre. Pentru a fi utile, informațiile financiare nu trebuie numai să reprezinte fenomenele relevante, ci trebuie și să reprezinte exact fenomenele pe care își propune să le reprezinte. Pentru a fi o reprezentare exactă perfectă, o descriere trebuie să aibă trei caracteristici. Aceasta trebuie să fie *completă, neutră și fără erori*.

O descriere *completă* include toate informațiile necesare pentru ca un utilizator să înțeleagă fenomenul descris, inclusiv toate descrierile și explicațiile necesare. De exemplu, o descriere completă a activelor grupului include, cel puțin, o descriere a naturii activelor grupului, o descriere numerică a tuturor activelor grupului și o descriere a ceea ce reprezintă descrierea numerică (de exemplu, costul inițial, costul ajustat sau valoarea justă). Pentru unele elemente, o descriere completă poate să impună explicații privind faptele semnificative referitoare la calitatea și natura elementelor, factorilor și circumstanțelor care ar putea să le afecteze calitatea și natura, și procesul utilizat pentru a determina descrierile numerice.

O descriere *neutră* este una care nu suportă influențe în selecția și prezentarea informațiilor financiare. O descriere neutră nu este denaturată, ponderată, accentuată, neaccentuată sau manipulată în alt fel pentru a crește probabilitatea ca

informațiile financiare să fie primite favorabil sau nefavorabil de către utilizatori. Informații neutre nu înseamnă informații fără scop sau fără influență asupra comportamentului. Din contră, informațiile financiare relevante sunt, prin definiție, cele care au capacitatea de a genera o diferență în deciziile luate de către utilizatori.

Reprezentarea exactă nu înseamnă exactitudine sub toate aspectele. Fără erori înseamnă că nu există erori sau omisiuni în descrierea fenomenelor, iar procesul utilizat pentru a genera informațiile raportate a fost selectat și aplicat fără erori în cadrul procesului. În acest context, *fără erori* nu înseamnă perfect exact sub toate aspectele. De exemplu, nu se poate determina dacă o estimare a unui preț sau a unei valori ce nu poate fi observat(ă) este exactă sau inexactă. Totuși, o reprezentare a respectivei estimări poate fi exactă dacă valoarea este descrisă clar și precis ca fiind o estimare, dacă sunt explicate natura și limitele procesului de estimare și dacă nu au fost făcute erori în selectarea și aplicarea unui proces adecvat pentru elaborarea estimării.

Pentru a fi utile, informațiile trebuie să fie atât relevante, cât și reprezentate exact. Nici o reprezentare exactă a unui fenomen irelevant, și nici o reprezentare inexactă a unui fenomen relevant nu ajută utilizatorii în luarea unor decizii bune.

Comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea sunt caracteristici calitative care amplifică utilitatea informațiilor relevante și reprezentate exact.

Comparabilitate. Deciziile utilizatorilor presupun alegerea între alternative, de exemplu, vânzarea sau păstrarea unei investiții sau investirea într-o entitate raportoare sau în alta. În consecință, informațiile privind o entitate raportoare sunt mult mai utile dacă pot fi comparate cu informații similare despre alte entități și cu informații similare despre aceeași entitate aferente unei alte perioade sau date.

Comparabilitatea este una din caracteristicile calitative care permite utilizatorilor să identifice și să înțeleagă similitudinile și diferențele dintre elemente. Spre deosebire de celelalte caracteristici calitative, comparabilitatea nu se referă la un singur element. O comparație necesită cel puțin două elemente.

Consecvența, deși ține de comparabilitate, nu este identică cu aceasta. Consecvența se referă la utilizarea acelorași metode pentru aceleași elemente, fie de la o perioadă la alta în cadrul unei entități raportoare, fie într-o singură perioadă pentru entități diferite. Comparabilitatea este scopul; consecvența ajută la atingerea acestui scop.

Comparabilitatea nu este uniformitate. Pentru ca informațiile să fie comparabile, aspectele similare trebuie să fie prezentate similar, iar aspectele